

İKNA EDİCİ KONUŞMA VE KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA (AVUSTRALYA ANA DİLİ ÖĞRETİMİ DERS MATERYALLERİ VE TÜRKÇE ÖRNEĞİ)*

*Alpaslan OKUR***

*Üzeyir SÜĞÜMLÜ****

*Gökçen GÖÇEN****

ÖZET

İkna edici metinlerin, anadili derslerinde, bir metin türü olarak (ikna edici konuşma ve ikna edici yazma) kullanımı, öğrencilerin kendini ifade edebilme becerisini geliştirmelerine ve yaratıcılıklarını geliştirerek ürün temelli bir öğrenme stratejisine sahip olmalarına olanak tanımaktadır. Bunun temelinde ise ikna kavramının, başarılı bir iletişimin vazgeçilmez unsuru olması yer almaktadır. İkna edici metinler, bu özelliklerine rağmen Türkçe Öğretim Programlarında bir metin türü olarak yeteri kadar yer bulamamıştır.

Bu çalışma ile Türkçe öğretiminde yeterli olmadığı düşünülen ikna edici konuşmayı ve ikna edici metin türünü ortaya koyma yaklaşımını ve sürecini incelemek amaçlanmıştır. Bunun için Türkçe Öğretim Programları, Dil ve Anlatım Dersi Programı, Türkçe Ders ve Çalışma Kitapları ile bunlara karşılık Avustralya ana dili ders materyalleri incelenmiş; kazanımlar ve etkinlikler ortaya konulmuştur. Çalışmanın bir diğer amacı ise konuşma ve ikna edici konuşma süreç ve etkinliklerini karşılaştırmalı bir bakış açısı ile ortaya koyarak Türkçe Öğretim Programlarına katkıda bulunmaktır.

Çalışma sonucunda; ikna edicilik kavramına, Avustralya ana dili ders materyallerinde başlangıç düzeyinden son düzey olan 10. sınıf düzeyine kadar tüm sınıf düzeylerinde bir metin türü olarak yer verildiği görülmektedir. İkna edicilik, ilkökul Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (2009) bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak yer bulurken, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2006) bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak yer bulamamıştır. Lise Dil ve Anlatım Dersi Programı'nda (2011) ise ikna edicilik bir metin türü olarak yer almamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Metin Türü, İkna

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği, El-mek: alpaslanokur@gmail.com

*** Uzm. Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, El-mek: u.sugumlu@gmail.com

*** Türkçe Okutmanı, İstanbul Üniversitesi, El-mek: gokcengocen@gmail.com

**PERSUASIVE SPEECH AND A COMPARATIVE STUDY
(AUSTRALIA MOTHER TONGUE TRAINING COURSE
MATERIALS AND TURKISH SAMPLE)**

ABSTRACT

Using persuasive text as a text type in mother language courses helps students to improve self-expression skills and by developing their creativity, enables them to have a product based learning strategy. In the core of this lies, the fact that persuasion is an indispensable element of communication. However despite their potential contributions, persuasion studies have not been covered adequately in Turkish language teaching curriculum.

This study aims to analyze the approaches and processes of persuasive speech and texts which are considered inadequate in Turkish Language Teaching Curriculum, With this purpose, Language and Expression Course Curriculum, Turkish Language Teaching Curriculum and for a comparison Australian Mother Language Course Materials have been studied, attainments and activities have been identified. Another purpose of the study is to contribute to the Turkish Language Teaching Curriculum by way of presenting speech and persuasive speech processes and activities with a comparative point of view.

At the end of the study, it's been observed that the concept of persuasiveness has been adequately covered as a text type in Australian Mother Language Course Materials from starter level to the last 10th level. In Turkish Language Teaching Curriculum (2009) while persuasiveness is treated and included as a speech type, method and technique in primary schools, in middle schools it is not covered at all. In high schools Language and Expression Course Curriculum does not include persuasiveness as a text type, as well.

Key Words: Turkish Language Teaching, Text Type, Persuasion

Giriş

İnsan; dil yetisi ile anlam kazanan ve bu yeti sayesinde sosyalleşebilen, var olduğu çevreyi ve dünyayı dili kullanarak anlamlandırabilen bir varlıktır. İnsan açısından bakınca, insanın dünyadaki yerini ve değerini koruyan en önemli unsur dildir. Başka bir deyişle dil, insanın var olduğu dünyayı anlama ve anlatma aracıdır (Sever, 1997; Aksan, 2007).

Ana dilde cümleler kurularak düşünülür ve bunlar dile getirildiğinde adına konuşma denir. Dil olmasa düşünce ve duygu da gelişmez, insan topluluğu ilerleyemez ve bir medeniyet yaratamazdı (Banguoğlu, 2007). Dil, kültürün oluşmasında, bilimsel gelişmelerin temelinde yer alan ve doğrudan insana ait önemli bir olgudur. Yine tarihten günümüze, birçok medeniyet, dil ile kendini ortaya koymuş, yaygınlaşmış ve kalıcı hale gelmiştir.

Dilin birçok yönü olmakla birlikte, insanda ilk olarak sözle somutlaştığı ve daha sonra yazı sürecinin başladığı bilinmektedir. Söz, konuşma becerisi olarak dilde yer almış, yüzyıllarca hatta

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013*

binyıllarca insanlar arasındaki iletişimin merkezini oluşturmuştur. Konuşma yeteneği, dolayısıyla dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelmektedir (Aksan, 2007).

Günümüz eğitim anlayışı; kendini ifade edebilen, sosyal becerilere sahip, kişisel bakış açısı geliştirebilen, yaratıcı olabilen, problem çözebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Yaman-Süğümlü, 2009). Bütün bunların temelinde dil, dil ile bağlantılı iletişim kavramı ve iletişim kavramı ile bağlantılı konuşma becerisi yer almaktadır. Konuşma eğitimi sonrasında bireylerin başarılı bir iletişim kurması beklenir. Bu başarının ölçütlerinden biri de ikna yeteneğidir. Bu açıdan kişisel gelişimdeki ikna çalışmaları Türkçe eğitimine ışık tutabilir (Şahbaz-Çekici, 2012).

Günümüzde toplumun her bir bireyi için önemi kavranmış olan "iletişim"i güçlendirmek amacıyla çeşitli çalışmalara, bilgiye ve eğitime gereksinim duyulmaktadır. Özellikle iletişim becerilerinin geliştirilmesi açısından konuşma ve konuşmanın etkileyici gücü yoluyla elde edilen başarı, bireylerin yaşam niteliğiyle doğru orantılı sayılmaktadır. Bireysel ve toplumsal hayatta önemli bir yer tutan konuşma; okul, iş ve toplum hayatında başarı ya da başarısızlığı belirleyen etmenlerden de birisi olarak görülmektedir (Kurudayıoğlu, 2003). Bu başarının sağlanmasında da ikna becerisi önem kazanmaktadır.

İkna kelimesi, Arapça kökenli bir kelimedir ve Türkçe Sözlük'te “*Bir konuda birinin inanmasını sağlama, inandırma, kandırma*” şeklinde tanımlanmıştır. İkna etme; hayatın farklı uygulama alanlarında ilgi çekici bir durum arz eder. Bir eğitimci, reklamcı, pazarlamacı, politikacı yani amacı başkalarının düşüncelerini ve davranışlarını değiştirmek olan herkes, ikna edici teknikleri kullanır (Yüksel, 1994).

İkna; inançları, tutumları, niyetleri veya davranışları değiştirmeye yönelik iletişim sürecidir. Kendini ifade etme yani konuşma ve yazma, kaçınılmaz olarak ikna etmeye yöneliktir. Çünkü dinleyici veya okuyucunun inançları, tutumları, niyetleri veya davranışları üzerinde bir etki oluşturma olasılığı olmayan konuşma veya yazı olamaz (Deniz, 2007).

İkna kavramını, belirli hedefler doğrultusunda gerçekleştirilen bir iletişim biçimi olarak da düşünmek mümkündür. Larson (2001) iknayı, başkalarının davranışlarını, tutumlarını, yargılarını konuşarak ya da yazarak etkilemek için başvuru olan her türlü adım olarak tanımlamıştır. Mortensen'a (2004) göre; yaşa, mesleğe, dine, felsefi inançlara bakmaksızın insanlar birbirlerini ikna etme çabası içindedirler. Bu durum, ikna kavramının ve bu kavramın somut ifadesi olan ikna edici konuşmanın önemini açıkça ortaya koymaktadır.

İkna kavramının somutlaştığı iki temel dil becerisi vardır. Bunlar, yazma ve konuşma becerileridir. Bu açıdan ikna edici metinler, yazılı olabildiği gibi sözlü (konuşma uygulaması şeklinde) ya da konuşma metni şeklinde de olabilir (The National Strategies, 2008). Görüldüğü gibi ikna edicilik, ağırlıklı olarak konuşma öğrenme alanı ile ilgilidir. Konuşma, bütün öğrenme alanları ve çocuğun kendisini ifade edebilmesi açısından önemli bir dil becerisidir (Akyol, 2006). İkna edici tekniklerin iyi anlaşılmasıyla ve bilinmesiyle; bir eğitimci, bir reklamcı ya da bir politikacı başka deyişle amacı başkalarının düşüncelerini ve yaptıklarını değiştirmek olan her kimseyi açıkça değerlendirmek mümkün olur (Yüksel, 2005).

Konuşma eylemi, sadece hedeflenenler doğrultusunda bir iletişim ve etkileşim süreci ortaya çıkarmaz, aynı zamanda belirlenen hedeflerin de ötesine geçerek karşıdaki insanı etki altına alma boyutunu da kazanır. Yani çoğu konuşma yalnızca siz konuşurken dinleyicilerinizin ilgisini çekmekten çok daha ötesini hedefler. Bunlar ikna edici konuşmalardır. Örneğin bir ürün, hizmet satmaya çalıştığınız ya da bir argümana ikna etmeye çalıştığınız bir konuşma. Bu tür konuşmalarının kapanış fikrinde, onlara, konuşmanın sonunda şimdi onlardan ne yapmalarını istediğinizi söyleyebilirsiniz. Eğer tüm konuşma iyi gitmiş ve argümanlarınız dinleyicilerinizi ikna etmeye yaklaşırsa böyle bir durum bitiriş mesajınızı daha da kuvvetlendirecektir. Kısacası ikna

edici konuşma, ileri sürülen düşüncelerin kabul edilebilir gerekçelerini, nedenlerini ve kanıtlarını açıklayarak yapılan konuşmadır (Alacalı, 2012; Eriş, 2012).

İkna edici konuşma becerisini kazanmak için konuşma kurallarını da bilmek gerekir. Bir kişinin karşısındakini ikna edebilmesi için şunları yapmış olması gerekmektedir (Alacalı, 2012):

1. Konuşmak için hazırlık yapar.
2. Konuşma amacını belirler ve dinleyiciye ifade eder.
3. Dinleyicilerle göz teması kurar.
4. Kelimeleri yerinde ve anlamına uygun kullanır.
5. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
6. Akıcı konuşur.
7. Sesine uygun tonu katar.
8. Konuşmalarında beden dilini kullanır.
9. Konuşma sırasında gereksiz hareketlerden kaçınır.
10. Konu dışına çıkmadan konuşur.
11. Görgü kurallarına ve değerlere (millî, manevî, kültürel, ahlaki, sosyal vb.) uygun konuşur.

İkna edici konuşmanın birçok kuralı olmakla birlikte aşağıda yer verilen kurallar, ikna edici konuşma türünün genel kuralları olarak yorumlanabilir. Bu kurallar şunlardır (NCFCA Persuasive Speaking Rules, 2012):

1. Konuşma; konuşmacı tarafından kelimesi kelimesine hazırlanmış, orijinal bir çalışma olmalıdır.
2. Konuşmacının, herhangi bir konuda ikna etmek için yapacağı konuşma, ikna etmeye yönelik olmalıdır.
3. İkna edici konuşmada mizah ve hicve izin verilir.
4. İkna edici konuşmalarda doğrudan alıntılar konuşma metnin en fazla %30'unu oluşturmamalıdır.
5. İkna edici konuşmada sözlü olarak kullanılan bir kaynak, konuşma esnasında belirtilmelidir. Farklı kaynaklardan yapılan doğrudan alıntılar, genel fikirleri, kavramları, teorileri belirtmelidir.
6. Kullanılan kaynaklar, konuşma dosyasında yer almalı ve kaynaklar listesine de eklenmelidir. Yine farklı kaynaklardan yapılan doğrudan alıntılar, genel fikirleri, kavramları, teorileri belirtmelidir.
7. İkna edici konuşmalarda gereksiz kabalığa (argo, müstehcen veya küfür vb.) izin verilmez.

Bu çalışma ile Türkçe öğretiminde yeterli olmadığı düşünülen ikna edici konuşmayı ve ikna edici metin türünü ortaya koyma yaklaşımını ve sürecini incelemek amaçlanmıştır. Bunun için Türkçe Öğretim Programları, Dil ve Anlatım Dersi Programı, Türkçe Ders ve Çalışma Kitapları ve buna karşılık Avustralya ana dili ders materyalleri incelenmiş; kazanımlar ve etkinlikler ortaya konulmuştur.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Çalışmanın bir diğer amacı ise konuşma ve ikna edici konuşma süreç ve etkinliklerini karşılaştırmalı bir bakış açısı ile ortaya koyarak Türkçe Öğretim Programlarına katkıda bulunmaktır.

Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Konuşma (1-5. Sınıflar/6-8. Sınıflar)

Türkçe öğretiminin önemli bir öğrenme alanı da konuşmadır. Konuşma, zihindeki duygu, düşünce ve bilgilerin sözlü ifade edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Konuşma süreci üç aşamaya ayrılmaktadır:

1. *Ön bilgileri gözden geçirme:* Konuşmaya zihinde yapılandırılmış duygu, düşünce ve bilgilerin gözden geçirilmesiyle başlanmaktadır.
2. *Düzenleme:* İkinci aşamada konuşmanın amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenmektedir. Belirlenen amaç ve yöntemlere göre aktarılacak duygu, düşünce ve bilgiler seçilmektedir. Seçilen duygu, düşünce ve bilgiler sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, özetleme, sorgulama, analiz sentez yapma, değerlendirme gibi zihinsel işlemlerden geçirilerek düzenlenmektedir.
3. *Aktarma:* Düzenleme sonucu aktarılmasına karar verilen duygu, düşünce ve bilgiler, ses, hece, kelime ve cümleler aracılığıyla aktarılmaktadır. Aktarma işlemi beden diliyle de desteklenmektedir. Zihindeki duygu, düşünce ve bilgilerin dikkatle seçilerek çeşitli işlemlerden geçirilmesi hem aktarmada kullanılan kelime ve cümle seçimini hem de aktarma sürecini kolaylaştırmaktadır.

Konuşma, dinlemeyle doğrudan bağlantılı olan bir öğrenme alanıdır. Çocuklar önce dinlemeyi ardından konuşmayı öğrenirler. Öğrenciler bildiklerini, gördüklerini, düşündüklerini ve hissettiklerini konuşarak aktarırlar. Bu süreç öğrenciler arasında zihinsel ve sosyal etkileşimi gerçekleştirir. Böylece öğrenciler, konuşarak düşünme ve anlama becerilerini de geliştirirler. Konuşma becerileri, öğrencilerin iş birliği yapma, tartışma, ortak karar verme ve sorun çözme becerilerinin de gelişimine katkı sağlar. Konuşma becerileri giderek okuma ve yazma becerilerine de alt yapı oluşturur.

Öğretmen, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla sınıfta sorun çözme, bir konuyu tartışma, iş birliği yapma gibi etkinliklere ağırlık vermelidir. Bu tür etkinlikler öğrencilerin hayat boyu kullanacakları konuşma becerilerini geliştirme açısından önemlidir.

Konuşma alanında yapılacak çalışmaların başında öğrencileri zihinsel olarak hazırlamak gelmektedir. Bu amaçla konuşma öncesi çeşitli sorular sorularak ve örnekler verilerek konuşmanın amacı, yöntemi, konusu ve sınırlarını belirleme çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar öğrencilerin konuşmaya zihinsel olarak hazırlanmasını sağlamaktadır. Ardından öğrencilere konuşmalarında karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflama, değerlendirme, özetleme, düşüncelerini mantıksal bütünlük içinde sunma gibi konuşma ve zihinsel becerileri geliştirici etkinlikler yaptırılmalıdır. Bu aşamada öğrencilerde geliştirilecek önemli becerilerden biri de dilin doğru ve akıcı kullanımıdır (MEB, 2009).

İlköğretim ikinci kademe için hazırlanmış olan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma; bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimlerini paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır, şeklinde tanımlanmaktadır. Programda, konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma,

karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, konuşma öğrenme alanına yönelik olarak “konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuşmalar yapma, kendi konuşmasını değerlendirme, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma” amaçlarına yönelik kazanımlara yer verilmiştir.

Konuşma öğrenme alanı, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemlidir. Bu nedenle öğretmenin konuşma etkinliklerinde öğrencilerin her birinin ayrı ayrı söz almalarını sağlayarak, onları bu çalışmalara katması gerekmektedir. Hayatın her alanında doğru, güzel, etkili konuşan ve konuşulanları doğru anlayıp yorumlayan bireylerin yetiştirilmesi, onların diğer dil becerilerinde de başarılı olmalarına bağlıdır. Bu nedenle konuşma öğrenme alanının okuma, yazma ve dinleme/izleme öğrenme alanlarıyla desteklenmesi gerekmektedir.

Konuşma öğrenme alanını değerlendirme aşamasında, öncelikle öğrencilerin kendilerini veya birbirlerini değerlendirmeleri, hedeflenen kazanımların daha da kalıcı olmasını sağlayacak, öğrencilerin konuşmayla ilgili yeteneklerini geliştirecektir (MEB, 2006).

Türkçe Dersi Öğretim Programlarında İkna Edici Konuşma

İkna edici konuşma, ilköğretim 1-5. sınıflar için hazırlanmış Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (2009); bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak yer almaktadır. İkinci kademe için hazırlanmış Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2006) ise; bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak yer almamaktadır. Bu durum ikinci kademe Türkçe dersi için hazırlanmış olan programın eksik bir noktası olarak düşünülmelidir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (2009); bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak ikna edici konuşma beş adımda gerçekleştirilmektedir. Bu adımlar;

1. *Dikkat çekme:* İkna edilecek konuda değişik görüş ve bilgilerle karşıdakinin dikkatini çekme.
2. *Anlamayı sağlama:* Canlı bir dille ve somut örneklerle konuyu anlamasını sağlama
3. *İnandırma:* Soru ve kuşkularını giderecek kanıtlar sunma
4. *Tekrarlama ve istenileni açıklama:* Ana fikri aralıklarla tekrar ederek hatırlatma ve son olarak da yapılmak isteneni açıklamadır

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (2009); ikna edici konuşmanın iki temel özelliği bulunmaktadır:

1. İkna edici konuşmada ileri sürülen görüşler kabul edilebilir nitelikte olmalıdır. İkna edici konuşma, karşıdaki kişiyi kandırma anlamına gelmez; çünkü kandırma amaçlı konuşmalarda iş birliği yoktur, karşıdaki kişiyi kontrol altına alma söz konusudur. Oysa ikna edici konuşma, iş birliği yapma ve iki taraf için de yarar sağlamayı amaçlamaktadır.
2. İkna eden kişi, karşısındakini kırmamaya dikkat etmelidir. İkna edilen kişi de kendi iradesiyle verdiği kararın sorumluluğunu taşımalıdır. İkna edici konuşma beceri gerektirir. İkna edici konuşmanın yapıldığı süreçte karşıdaki kişinin kendi düşünce süreçlerinin bilincine varması ve başkalarının farklı düşünce süreçlerini de göz önünde bulundurması sağlanır. Böylece konuşmayı dinleyen kişi farklı görüşlerden etkili olanları ayırırken söylenenleri hemen ret ya da kabul etmemesi gerektiğinin bilincine varır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Dil ve Anlatım Dersi Öğretim Programı'nda (2011); ikna edici konuşma, konuşma tür, yöntem ve teknikleri arasında yer almamaktadır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma materyali, verilerin toplaması ve verilerin analizi yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma tekniklerinden tarama modeli ile oluşturulmuştur. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan, onu uygun bir şekilde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2012: 77).

Çalışma Materyali

Çalışma materyali olarak; ana dili eğitim-öğretim programları ve ders materyalleri içinden ilköğretim ve ortaöğretim Türkçe-Dil Anlatım programı ve Avustralya İngilizce Öğretim Programı ve Avustralya ana dili ders materyali seçilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma verilerinin toplanması belgesel tarama ile gerçekleştirilmiştir. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir ve bu belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2012: 183).

Verilerin Analizi

Çalışma materyallerinden elde edilen bilgiler betimsel analiz ile sunulmuş, var olan gözler önüne serilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda, Dil ve Anlatım Dersi Programı'nda, Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarında, Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında ikna edici konuşma her bakımdan incelenmiş ve kategorize edilmiştir. Avustralya ana dili ders materyallerinde, ikna edici konuşma incelenmiştir. Avustralya ana dili ders materyallerinde, ikna edici konuşma metinleri ve uygulamaları ile ilgili; başarı standartlarının anlama-kavrama ve anlatma-ifade etme boyutunda "Kazanım", ikna edici konuşma sürecini içeren "Görev Özeti", değerlendirmeye yönelik "Açıklamalar" başlıkları yer almaktadır. Örnek olması bakımından ikna edici konuşmaya yönelik metinlere ve uygulamalara yukarıdaki başlıklar temelinde yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda (2009) Konuşma Tür, Yöntem ve Teknikleri

1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği farklı durumlara uygun konuşma
2. Grup çalışmalarında duygu ve düşüncelerini paylaşma
3. Topluluk önünde konuşma
4. Üstlendiği role uygun konuşma
5. Masal, hikâye, fıkra veya filmi tekniğine uygun anlatma
6. Deneyim ve anıların anlatılması

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

7. Betimlemeler yaparak konuşma

8. İkna edici konuşma

9. Sorgulayıcı konuşma

10. Bilgi almak amacıyla konuşma

Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda; Konuşma Tür, Yöntem ve Tekniklere Uygun Kazanımlar

Programda ikna edici konuşmaya yönelik kazanımlar; üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf düzeyinde yer almaktadır.

(3. Sınıf)

1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği farklı durumlara uygun konuşur.
2. Grup çalışmalarında duygu ve düşüncelerini paylaşır.
3. Topluluk önünde konuşur.
4. Üstlendiği role uygun konuşur.
5. Masal, hikâye, fıkra veya filmi tekniğine uygun anlatır.
6. Deneyim ve anılarını anlatır.
7. Konuşmalarında betimlemeler yapar.

8. İkna edici konuşur.

9. Bildiği şiirleri topluluk önünde okur.

(4. Sınıf)

1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği farklı durumlara uygun konuşur.
2. Grup çalışmalarında duygu ve düşüncelerini paylaşır.
3. Topluluk önünde konuşur.
4. Üstlendiği role uygun konuşur.
5. Masal, hikâye, fıkra veya filmi tekniğine uygun anlatır.
6. Deneyim ve anılarını anlatır.
7. Konuşmalarında betimlemeler yapar.

8. İkna edici konuşur.

9. Bilgi vermek amacıyla konuşur.
10. Sorgulayarak konuşur.
11. Bildiği şiirleri topluluk önünde okur.

(5. Sınıf)

1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği farklı durumlara uygun konuşur.
2. Grup çalışmalarında duygu ve düşüncelerini paylaşır.
3. Topluluk önünde konuşur.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

4. Üstlendiği role uygun konuşur.
5. Masal, hikâye, fıkra veya filmi tekniğine uygun anlatır.
6. Deneyim ve anılarını anlatır.
7. Konuşmalarında betimlemeler yapar.
8. **İkna edici konuşur.**
9. Bilgi vermek amacıyla konuşur.
10. Sorgulayarak konuşur.
11. Bilgi almak amacıyla görüşmeler yapar.
12. Bildiği şiirleri topluluk önünde okur.

İkna edici konuşma, Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda; eğitim-öğretim sürecinin kendini ifade etme basamağında, yöntem ve teknik belirleme kazanımları arasında yer almaktadır:

- Konuşma yöntemini belirler.(4-5)
- Yazma yöntemini belirler.(4-5)
- Sunum (görsel sunu) yöntemini belirler. (3-5)
- Bilgi vermek amacıyla konuşur. (4-5)
- Sorgulayarak konuşur. (4-5)
- Sorgulayıcı yazılar yazar. (4-5)
- Açıklayıcı ve bilgilendirici yazılar yazar. (3-5)
- İkna edici yazılar yazar. (3-5)
- **İkna edici konuşur. (3-5)**
- Not alır.(5)
- Vurgulamak istediği kelime ya da cümleleri farklı yazar. (3-5)
- Planlı yazma yöntemine uygun yazar. (5)

Dil ve Anlatım (9- 12) Dersi Programında İkna Edici Konuşma

Dil ve Anlatım Dersi Programı'nda, ilköğretim Türkçe Öğretim Programlarında yer alan “İkna edici konuşur” kazanımı bulunmamaktadır. Programda ikna kavramı, çeşitli anlatım ve sözlü anlatım türlerinde şu şekillerde yer almaktadır:

1. Anlatım Türleri Ünitesi'nde, Tartışmacı Anlatım türünün, “*Tartışmacı anlatımda dil kullanımının özelliklerini kavrar.*” kazanımının açıklama bölümünde, “*Tartışmada karşısındakini ikna etmenin önemi üzerinde durulur.*” şeklinde yer almaktadır.
2. Anlatım Türleri Ünitesi'nde, Kanıtlayıcı Anlatım türünün, “*Kanıtlayıcı anlatımda dil kullanımının özelliklerini kavrar.*” kazanımının açıklama bölümünde, “*Okuyucuyu veya dinleyiciyi ikna etmek, düşündürmek ve yazıda üzerinde durulmak istenilen konudan uzaklaşmamak için bazı kelime, kelime öbeği veya cümlelerin aralıklarla tekrar edildiği belirtilir.*” şeklinde yer almaktadır.

3. Sözlü Anlatım Ünitesi'nde, Mülakat (Görüşme) türünün, “Mülakatı yapan kişinin özelliklerini belirler.” kazanımının açıklama bölümünde, “Kültürü ve becerisiyle karşısındakini konuşmaya ikna edebilecek beceriye sahip olmasının önemi vurgulanır.” şeklinde yer almaktadır.

Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarında ve Türkçe Ders Kitaplarında İkna Edici Konuşma Metinleriyle İlgili Açıklamalar, Kazanımlar ve Öğretmen Yönlendirmeleri (Türkçe 5. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Türkçe Ders ve Çalışma Kitapları örneği)

1. “Anadolu’muz” başlıklı şiirde konuşma öğrenme alanına yönelik olarak “ikna edici konuşur” kazanımına uygun çalışma özeti şu şekildedir:
 - Öğrencilerinize, bir grup yabancı turiste yaşadıkları yerden başlayarak ülkemizi tanıtmalarını söyleyiniz. Onları, ülkemize gelmeleri için nasıl ikna edebileceklerini sorarak bir tartışma ortamı oluşturunuz.
 - Öğrencilerinize, konuşurken öğrendikleri kelimeleri ve söz varlıklarını kullanmalarını, bir fikre katılıp katılmadıklarını nedenleriyle birlikte açıklamalarını öneriniz.
 - Tartışma sonunda öğrencilerini 7 gruba ayırınız. Her bir gruba Türkiye’nin bir bölgesini, özelliklerini vurgulayacak şekilde tanıtmalarını söyleyiniz. Düşüncelerini sözlü olarak ifade etmelerini, üstlendikleri role uygun konuşmalarını isteyiniz. Örneğin Karadeniz Bölgesi’ni tanıtan grubun fındık, mısır gibi bitkilerden, ormanlardan, deniz bitkilerinden ve bol yağışlı iklimden söz etmeleri gerektiğini söyleyiniz.
2. “Gökyüzünde Beliren Tuhafılık” başlıklı metinde, konuşma öğrenme alanına yönelik olarak “ikna edici konuşur” kazanımına uygun çalışma özeti şu şekildedir:
 - Öğrencilerinize, karışık olarak verilen atasözü ve deyimlerden hangilerinin okudukları hikâyeyle ilgili olduğunu bulmalarını, nedenlerini arkadaşlarına açıklayarak onları ikna etmelerini söyleyiniz.
 - Konuşmalarında ana düşünceyi vurgulamalarını, açıklayıcı ve destekleyici örnekler vermelerini hatırlatınız.
 - Öğrencilerinize, yakın çevrelerinde toplumu etkileyecek bir olumsuzlukla ilgili şikâyetlerini (örneğin bir su borusunun patlaması, yola açılan bir çukurun kapatılmaması, kopan elektrik telinin yere düşmesi) yetkililere telefonla bildirmelerini söyleyiniz.
 - Konuşmalarında neden-sonuç ilişkileri kullanmalarını, dinleyici kişiyi (yetkiliyi) dikkate almalarını söyleyiniz.
 - TV’de ve yazılı basın araçlarında reklamı yapılan ürünlerdeki zararlı etkilerin giderildiğini belirten ifadelerle dikkat etmelerini söyleyerek reklamların mesajlarını sorgulattınız.
3. “Rüzgârın Öyküsü” başlıklı metinde, konuşma öğrenme alanına yönelik olarak “ikna edici konuşur” kazanımına uygun çalışma özeti şu şekildedir:
 - Öğrencilerinize, hikâyede rüzgârın “Güneş istemese ben de esemem.” Dediğini hatırlatınız. Rüzgârın oluşmasında güneş enerjisinin rolünü sorarak beyin fırtınası yaptırınız.
 - Suyun buharlaşıp yağmur olmasında Güneş’le rüzgârın etkisi olup olmadığını tartışmalarını isteyiniz. Tartışırken görüşlerini destekleyen ve açıklayan örnekler vererek arkadaşlarını ikna etmelerini söyleyiniz.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

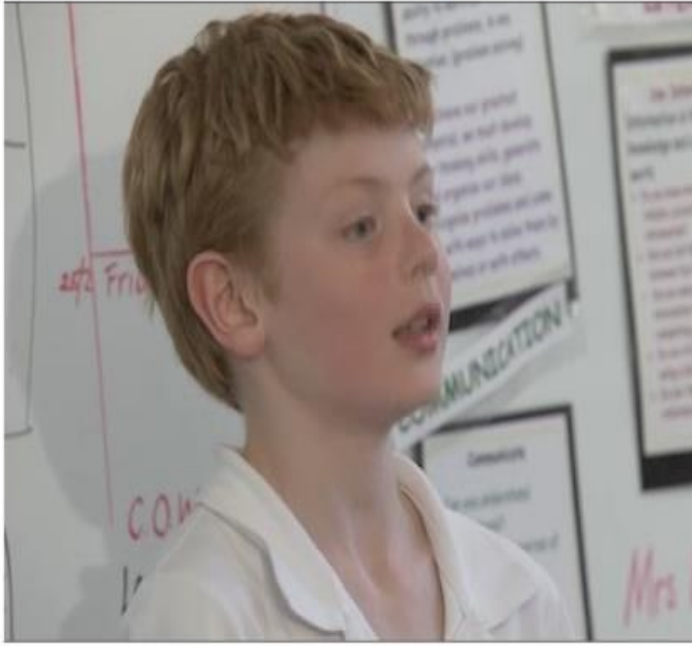

- Bir arkadaşını, bir konuda (örneğin kütüphaneye gitmeye, bir projede birlikte çalışmaya, kendisine yeni aldığı hikâye kitabını vermeye) ikna etmelerini isteyiniz.
- İkna edici konuşurken kabul ettirmeye çalıştığı konunun ya da ileri sürdüğü düşüncenin gerekçelerini, nedenlerini ve kanıtlarını açıklamalarını hatırlatınız.

Avustralya Ana Dili Ders Materyallerinde (2011) İkna Edici Konuşma Metinleri ve Etkinlik Örnekleri

YIL 5: İKNA EDİCİ METİN / (SEÇİM KONUŞMASI)

Persuasive text – Election speech

Annotations

Uses language features to persuade others, peers and known adults, for example 'necessary skills', 'willing to give up...' and 'perfect for the job...'

Speaks clearly and uses a variety of voice effects to engage the audience, for example volume and pitch and pace.

Beşinci yıl seviyesinde bir ikna edici konuşma örneği vardır.

Başarı standartlarının ilgili bölümleri:

1. Alıcı Modlar/Receptive Modes (dinleme, okuma, izleme)

- Başarı standardı yoktur.

2. Üretici Modlar/Productive Modes (konuşma, yazma, yaratma)

- Beşinci yılın sonunda öğrenciler, düşüncelerinin nasıl genişleyebildiğini göstermek için dil özelliklerini kullanırlar.
- Öğrenciler, bakış açıları geliştirirler ve geliştirdikleri bakış açılarını açıklarlar.
- Öğrenciler farklı hedef kitleler ve amaçlar için sıralı metinlerin bir çeşitliliğini oluştururlar.
- Öğrenciler, farklı bakış açılarından yararlanarak sunumlar yaparlar.

Turkish Studies

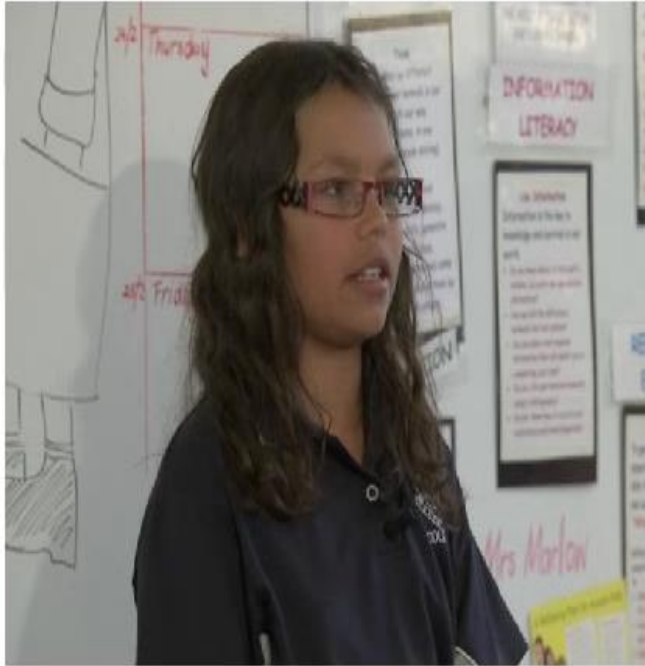
International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Görev Özeti:

- Öğrenciler, okulun her yıl yapılan temsil kurulu üyeliği seçiminin bir parçası olarak resmi bir konuşmayla sürece katıldı. Hedef kitle 5. seviye öğrencileri, öğretmenleri ve yöneticileriydi. Öğrenciler, konuşma yapmaya hazırlanmak ve konuşma pratikleri yapmak için ikili gruplar halinde çalıştı.

Açıklamalar:

- Formal bir sunum için gerekli kelime dağarcığını kullanır.
- Geleneksel metin yapılarını kullanarak sıralı ve organize edilmiş ikna edici bir sunum planlar.
- Bir bakış açısı geliştirir ve dinleyicilerin ilgisini çeker.
- Tanıdığı yetişkinleri, arkadaşlarını ve diğer insanları ikna etmek için dil özelliklerini kullanır.
- Açık ve anlaşılır bir biçimde konuşur ve dinleyicilerin dikkatini çekmek için çeşitli ses unsurlarını kullanır.

YIL 6: İKNA EDİCİ METİN / (SEÇİM KONUŞMASI)**Persuasive text – Election speech****Annotations**

Uses formal oral presentation skills, for example varying her voice volume, tone and pitch and pace.

Uses language features appropriate to the formal context of the speech, for example 'I stand before you today...'

Altıncı yıl seviyesinde, bir ikna edici konuşma örneği vardır.

Başarı standartlarının ilgili bölümleri:**1. Alıcı Modlar/Receptive Modes (dinleme, okuma, izleme)****Turkish Studies**

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- Altıncı yılın sonunda öğrenciler, metin yapıları kullanımıyla belirli sonuçlara nasıl ulaşılabilirdiğini anlarlar.

2. Üretici Modlar/Productive Modes (konuşma, yazma, yaratma)

- Öğrenciler; vurgulama için dil özelliklerinin ve şablonlarının nasıl kullanılabileceğini anlarlar.
- Öğrenciler, bir bakışı açısını desteklemek için belirli detayların nasıl kullanılabileceğini gösterirler.
- Öğrenciler, anahtar düşünceler üzerinde düzenleme yaparak metinler oluştururlar.
- Öğrenciler, sonuç için stratejilerin bir çeşidini kullanarak sunumlar yaparlar.
- Öğrenciler, dil bilgisi kavrayışlarını gösterirler. Genişleyen kelime hazinesinden düşünülmüş seçimler yaparlar.

Görev Özeti:

- Öğrenciler, okulun her yıl yapılan temsil kurulu üyeliği seçiminin bir parçası olarak resmi bir konuşmayla sürece katıldı. Hedef kitle 6. seviye öğrencileri, öğretmenleri ve yöneticileriydi. Öğrenciler, pratik hazırlanmak ve konuşma pratikleri yapmak için ikili gruplar halinde çalıştı.

Açıklamalar:

- Formal sözel sunum becerilerini kullanır.
- Konuşmanın formal bağlamına uygun olarak dil özelliklerini kullanır.
- İkna etmek için değerlendirici dil kullanır.
- Öğretmenleri ve arkadaşları için ikna edici metin oluşturur.
- Konuşma yönlendirmek için ipucu kartları kullanır.

YIL 7: İKNA EDİCİ SUNUM / (SEÇİM KONUŞMASI)**Persuasive text – Election speech****Annotations**

Includes a personal element by alluding to the younger sister to further engage the audience.

Yedinci yıl seviyesinde, bir ikna edici konuşma örneği vardır.

Başarı standartlarının ilgili bölümleri:**1. Alıcı Modlar/Receptive Modes (dinleme, okuma, izleme)**

- Başarı standardı yoktur.

2. Üretici Modlar/Productive Modes (konuşma, yazma, yaratma)

- Öğrenciler, çeşitli dil özellikleri seçiminin dinleyiciyi nasıl etkileyebileceğini anlarlar.
- Öğrenciler, kişisel bir düşünceyi ve bir bakış açısını nasıl kullanabileceklerini anlarlar.
- Öğrenciler, çeşitli amaçlar ve dinleyici kitleleri için iyi yapılandırılmış ve tutarlı (bağdaşık) metinler üretebilirler.
- Öğrenciler, dinleyicileri olaya dâhil etmek için dil özelliklerini kullanarak sunum yapabilirler.
- Öğrenciler, metin oluştururken ve düzenlerken dil bilgisini kavradıklarını gösterirler.

Görev Özeti:

- Öğrencilerden eşlerine neden sınıfı başkanı olmaları için kendilerine oy verilmesi gerektiğini açıklayan bir dakikalık sunum yapmaları istendi. Sunumlarını hazırlamaları için öğrencilere zaman verildi. Ve Öğrenciler provalar sırasında

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

öğretmenlerden ve eşlerinden geri dönüt alındı. Bu çalışmayı bir haftalık ders saatinde tamamlamışlar.

Açıklamalar:

- Dinleyicileri çekmek için açık bir şekilde konuşur ve göz teması kurar.
- Sunum için bağlamı açıklar.
- Daha sonra kullanmak üzere küçük kardeşinden bahsetmek gibi işin içine kişisel bir unsur sokar.
- Prova ve plan yaptığının kanıtı olan notları etkili bir şekilde kullanır.
- Konuyla alakalı bağlantılar kurar.
- Tartışmayı yapılandırmak için örnekler verir.
- Dinleyicileri olaya dâhil eder.
- Dinleyiciyi çekmek cevap beklemeyen bir soru sorar ve ikna edici bir notla konuşmayı bitirir.

YIL 9: İKNA EDİCİ KONUŞMA / (OKUL ÜNİFORMALARI ZORUNLU OLMALI)

To have school uniform as a compulsory part of a school's identity is a controversial issue in education in most Australian states. I believe that school uniform should be compulsory in both public and private schools.

I ask you to ponder on the thought: what makes you feel proud at school? Is it when you receive an award in an assembly or represent your school in sporting competitions? Or is it when you enter another school venue for classes, on an excursion or participating in community work? I have a strong sense of pride and belonging when I wear my school uniform. To me it is physical representation of being proud of where you come from. A school uniform can say a lot about a person without using words. When wearing the uniform it shows the respect and dignity that our school strives for.

One bonus of wearing a school uniform is that you do not need to think about what you are going to wear to school. I do not have to wear out my own casual clothing. There are no judgements or comparisons made between students as everyone looks the "same".

Educators and Sociology expert's reports show us that schools that have a school uniform policy achieve better both academically, behaviourally and more successful social outcomes. Students are more focused on their work and are not being side tracked into thinking about or worrying what people think of their outfits. Behaviourally and socially, reports show that schools that have introduced a school uniform have a decreased amount of bullying. This bullying occurs when students wearing less stylish or fashionable clothing are singled out and excluded because their families cannot afford to buy them trendy clothes. This highlights why a uniform is of benefit because it does not distinguish between the "haves" and the "have nots".

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

Some people may say that school uniforms are expensive and why should people bother to spend so much money. My answer to that is, although the initial financial outlay can be expensive in the short term, it is certainly considerably cheaper in the long term by saving money not purchasing an excessive amount of “cool” clothes. School uniforms are designed to be both practical and long lasting which benefits students as it provides less wear and tear on your favourite items of clothing through not wearing them daily.

Some of you may say that school uniforms diminish your individuality as well as being able to express yourself. But isn't individuality and personal expression more than what you wear? Is the school uniform hindering your right to express yourself and your opinions? I believe true individuality is expressed through your personality. The notion of individuality is deeper than the surface level of the way you look and more importantly is about the person you are.

The wearing of school uniform is a positive feature of my education. It makes me feel I am an important part of my school of which I am proud to belong to. So join with me and choose compulsory school uniforms!

Dokuzuncu yıl seviyesinde, bir ikna edici konuşma örneği vardır.

Başarı standartlarının ilgili bölümleri:

1. Alıcı Modlar/Receptive Modes (dinleme, okuma, izleme)

- Öğrenciler, metinlerden alınan bilgi ve düşünceleri kendi yorumlarıyla birleştirirler.

2. Üretici Modlar/Productive Modes (konuşma, yazma, yaratma)

- Öğrenciler, farklı anlam düzeyleri yaratmak için çeşitli dil yapılarını nasıl kullanabileceklerini anlarlar.
- Öğrenciler, metin yaratırken dil özellikleri ve sembolleri kullanmanın nasıl yenilikçi metinler yarattığını gösterirler.
- Öğrenciler, sorunlara karşılık veren yorumlayıcı ve başka metinlerden alınan düşünceleri birleştiren metinler yaratabilirler.
- Öğrenciler, sunum yapabilirler.
- Öğrenciler, metnin ikna ediciliğini ve kesinliğini artırmak için kelime ve dil bilgisi seçimi yapabilirler, doğru heceleme ve noktalama yapabilirler.

Görev Özeti

- Öğrencilerden kendi seçtikleri bir konu üzerine ikna edici bir konuşma yazmaları istendi. Kendi metinlerini yazmadan önce öğrenciler bir dizi konuşmayı analiz ettiler. Sınıfta görevi tekrar okumaları için ve evde tamamlamaları için gerekli zaman öğrencilere verildi.

Açıklamalar:

- Konuyla ilgili net bir açıklama yapar ve başlangıçtan itibaren duruşunu gösterir.
- Dinleyicileri de işin içine dâhil eder.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

- Dinleyicilerin aşına olduğu ve dinleyicileri etkileyebilecek örnekler seçer.
- Dinleyicilere sorular sorduktan sonra kişisel fikrini ifade eder. Böylece, dinleyicileri kendi fikrini kabul edebilecekleri bir duruma getirir.
- Biçimsel etki ve soyutlamayı artırma amaçlı kelime ve cümle yapıları kullanır.
- Üst düzey kelimeler kullanmış ve kanıt olarak diğer kaynaklara göndermede bulunur.
- Tutarlı bir bakış açısı elde etmek için kanıtlardan anlamlar çıkarır.
- Metinde önceki cümleleri özetlemek için cümlelerinde soyut kelimeler kullanır.
- Karşıt görüşü belirtmek için konu cümlesi kullanır ve sonrasında bunu değerlendirir.
- Bütün metinde doğru heceleme, noktalama ve dil bilgisi kullanır ve etkiyi artırmak için cümle yapılarını çeşitlendirir.
- Doğrudan dinleyiciye hitap etmek için retorik yapılar kullanır.
- Ana fikri, tekrarlamak ve tartışmada tutarlılığı sağlamak için sonuç bölümünü kullanır.
- Dinleyiciyi ikna etmek için bitiş cümlesinde kapsayıcı bir dil kullanır.

Avustralya ana dili ders materyalleri incelendiğinde; ikna edici konuşma konularının öğrencilerin dikkatini çekecek, günlük hayatta ve okulda önemli görülen, öğrencinin kendisini geliştirebileceği konulardan seçildiği görülmektedir. İkna edici konuşma sürecinde öğrencilere, hazırlık aşamasından konuşmanın gerçekleştirildiği aşamaya kadar yol gösterildiği, konuşmanın ikna ediciliğinin somut verilere dayandırıldığı, konuların sosyal hayatta ve okulda işe yarar nitelikleri olduğu görülmektedir. Tüm bu çalışmaların sonucunda öğrenci; etkili konuşabilme ve karşındakini ikna edebilme becerisini kazanmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İkna edicilik, Türkçe Öğretim Programlarında, Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarında, Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında bir konuşma ve yazma tür, yöntem ve tekniği olarak yer alırken; Avustralya ana dili ders materyallerinde, başlangıç düzeyinden 10. sınıf düzeyine kadar her bir sınıf düzeyinde bir metin türü olarak yer almaktadır.

İkna edici metinler, öğrencilerin kendine olan özgüvenlerinin gelişmesinde önemli görülmekte ve öğrencilerin bir ürün ortaya koymalarını sağladığından ürün temelli öğrenme stratejisine de olanak tanımaktadır. Günümüz eğitim-öğretim anlayışına da uygun olan bu metin türü, Türkçe Öğretim Programlarında yeteri kadar yer almamaktadır. Bu durum, Türkçe Öğretim Programlarının bir eksiği olarak düşünülmelidir.

21. yüzyıl eğitim anlayışı, iletişim becerileri yüksek ve problem çözebilen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu açıdan ikna edici metinler, iletişimin vazgeçilmez bir unsuru olmaktadır. Toplum içerisinde insanları etkileyebilenlere bakıldığında, bu insanların ikna becerisi ve özgüveni yüksek insanlar olduğu görülmektedir. Yine iyi bir konuşma eğitiminden geçmiş bireyler, düşündüğünü insanlara tam, akıcı ve doğru bir şekilde aktarabilmektedir. Bu açıdan Avustralya ana dili ders materyalleri yeterince zengin bir içerik sağlamaktadır.

Türkçe öğretimi açısından bakıldığında, ikna ediciliğin özellikle konuşma öğrenme alanının önemli bir parçası olduğu söylenebilir. Başarılı bir konuşma eğitiminin ön koşulu, ikna edici

konuşma becerisi kazanmaktan geçmektedir. İkna edicilik bir metin türü olarak hem konuşma hem de yazma ile bir bütün olarak düşünülmekte ve öğretim bu şekilde planlanmaktadır.

Türkçe Öğretim Programlarında, ikna edici konuşma incelendiğinde, ilköğretim birinci kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda, ikna edici konuşmaya; üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıf seviyesinde bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak yer verilmektedir. İkinci kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise ikna edici konuşmaya yer verilmemiştir. Yine liselerde Dil ve Anlatım Dersi Programı'nda da ikna ediciliğe bir konuşma tür, yöntem ve tekniği olarak yer verilmemiştir. Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları, Türkçe Ders ve Çalışma Kitaplarında ikna edici konuşmaya çok az yer verildiği ve metinlerin içeriklerinin öğrencinin ilgisini çekmekten uzak olduğu görülmektedir.

İlköğretim ikinci kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı, ikna edici konuşma konusunda ilköğretim birinci kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'na göre yetersizdir. Programda ikna edicilik bir metin türü olarak ele alınmazken ilköğretim birinci kademede olduğu gibi “*ikna edici konuşur.*” şeklinde bir kazanım olarak da programda yer almamaktadır.

Liselerde, Dil ve Anlatım Dersi Programı'nda, ikna kavramı ilköğretim programlarında olduğu gibi “*İkna edici konuşur.*” şeklinde yer almamıştır. Buna karşılık programda, *kanıtlayıcı* kavramı kullanılmıştır. Kanıtlayıcılık, Dil ve Anlatım Dersi Programı'nda, bir anlatım türü olarak onuncu sınıf seviyesinde işlenmiştir. Kanıtlayıcı anlatımla oluşturulmuş metinlerin “*ikna etmek*”, “*inandırmak*”, “*okuyucunun da kendisi gibi düşünmesini sağlamak*”, “*kendi düşüncesini okuyucuya kabul ettirmek*” gibi işlevler ikna edici konuşmaya yakınlık göstermekle birlikte ikisi arasında farklılıklar bulunmaktadır (Günay, 2007). Kanıtlayıcı anlatımda ispat ile ikna etme ya da inandırma söz konusuysa; ikna edici metinde ispat söz konusu değildir (Koç, 2009). Bununla beraber Avustralya ana dili ders materyallerinde ikna edici ve kanıtlayıcı metin türleri farklı olarak ele alınmıştır.

Avustralya ana dili ders materyalleri, ikna edicilik açısından incelendiğinde, ikna ediciliğin başlangıç düzeyinden 10. sınıf düzeyine kadar ikna edici yazma ve ikna edici konuşma olarak yer aldığı görülmektedir. İkna edici konuşma örneklerine bakıldığında, öğrencinin ilgisini çekebilecek konularla ilgili olduğu görülmektedir. Türkçe ders materyallerinde ise konular öğrencinin ilgisini çekmekten uzak ve daha soyuttur. Bu durum, Türkçe ders materyallerinin bir eksikliği olarak düşünülmeli ve konu içerikleri yeniden düzenlenmelidir.

Avustralya ana dili ders materyallerinde, öğrencilere verilen görevlerin konuyla ilgili bilgi sahibi olunması için araştırma yapılmasını içerdiği görülmektedir. Böylece öğrenciler, araştırma yapmak ve bilgiye ulaşmak gibi becerileri de yaparak ve yaşayarak edinmiş olmaktadır. Öğrenciler kimi zaman da ikna edici metnin doğası gereği isteklerini kabul ettirmek için tanık gösterme ya da alıntı yapmaya yönlendirilmektedir. Böylece öğrenciler, bir metin türü üzerinden pek çok farklı beceriyi de kazanabilmektedir.

Türkçe Öğretim Programları, Türkçe Ders ve Çalışma Kitapları ile Avustralya ana dili ders materyalleri karşılaştırıldığında; metin türü anlayışının farklı olduğu ve Avustralya ana dili ders materyallerinde, daha çok süreç ve görev odaklı bir yaklaşımın benimsediği görülmektedir. Kullanılan metin türleri içinde, ikna edici metinlerin başlangıç düzeyinden son sınıf düzeyine kadar yazma ve konuşma çalışmalarında yer alması ikna kavramına ve becerisine önem verildiğini göstermektedir. İletişimin merkezinde bulunan ikna kavramına gereken önemin verilmesi, öğrencilerin farklı becerilerinin daha iyi gelişmesine de katkı sağlayabilmektedir. Böylece öğrencilerin özgüvenli ve iletişimi kuvvetli bireyler olarak yetişmeleri sağlanabilmektedir. Türkçe dersi program düzenlemelerinde ve ders materyalleri iyileştirmelerinde, ikna ediciliğe hem yazma hem de konuşma olarak daha fazla yer ayrılmalıdır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

KAYNAKÇA

- ACARA (2011). *Australian Curriculum, Assesment and Reporting Authority. Student Portfolio Summary*, ACARA: Australia.
- ACARA (2012). *The Australian Curriculum/English*, ACARA: Australia
- AKSAN, D. (2007). *Her Yönüyle Dil*, TDK Yayınları: Ankara.
- AKYOL, H. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Kök Yayıncılık: Ankara.
- ALACALI, O. (2012). *İlköğretim 5 Öğretmen Kılavuz Kitabı*, Ada Yayıncılık: Ankara.
- BANGUOĞLU, T. (2007). *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları: Ankara.
- DENİZ, K. (2007). *İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma ve Dinleme Yoluyla Öğrencileri İkna Üzerine Bir Araştırma*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi): Ankara.
- ERİŞ, U. (2012). “Sözel İletişim”, *İletişim Bilgisi İçinde* (Editörler: Nezir Orhon, Ufuk Eriş). Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları: Eskişehir.
- GÜNAY, D. (2007). *Metin Bilgisi*, Multilingual Yayınları: İstanbul.
- KARASAR, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayınları: Ankara.
- KOÇ, G., Ç. (2009). *Türkiye’de ve Batı’da Paragraf Yazma Öğretimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- KURUDAYIOĞLU, M. (2003). “Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler”, *TÜBAR-XIII-/2003-Bahar*
- LARSON, C. U. (2001). *Persuasion Reception and Responsibility*. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe (6, 7, 8. Sınıf) Dersi Öğretim Programı*, MEB Yayınları: Ankara.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. Sınıflar)*, MEB Yayınları: Ankara.
- MEB. (2011). *Dil ve Anlatım Dersi (9,10,11,12.) Sınıflar Öğretim Programı*, MEB Yayınları: Ankara.
- MORTENSEN, W. K. (2004). *Maximum Influence: The Twelve Universal Laws of Power Persuasion*. New York: Amacom.
- NCFCA. (2012). *Persuasive Speaking Rules*, National Christian Forensics and Communications Association: ABD.
- SEVER, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Anı Yayıncılık: Ankara.
- ŞAHBAZ, N., K. ve ÇEKİCİ, Y., E. (2012). “Disiplinler Arası Bir disiplin Olarak Türkçe Eğitimi”, *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7 (3), 2367-2382.
- TDK (2010). *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları: Ankara.
- THE NATIONAL STRATEGIES (2008). *Support for Writing, Non-fiction-Persuasion* Department for Education: England.

YAMAN, H. ve SÜĞÜMLÜ, Ü. (2009). “Dilbilgisi Öğretiminde Senaryo Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Etkililiği: Kelime Türleri Örneği”, *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, Sayı: 144, 56-73

YÜKSEL, A. H. (1994). *İkna Edici İletişim*, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

YÜKSEL, A. H. (2005). *İkna ve Konuşma*, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/8 Summer 2013

